

Affektív zavarok - hangulatzavarok

Hidasi Zoltán

Alapfogalmak

- Érzelem (emóció)

- Indulat (affektus)
- Hangulat (-thymia)
- Közérzet (-phoria)

Hangulatzavarok

- Szindrómák
- Klasszifikáció
- Epidemiológia
- Diagnózis
- Etiológia
- Terápia

Szindrómák: Depresszió

- Megjelenés: mimika, gesztusok, testtartás
- Hangulat – közérzet: nyomott hangulat (dysthymia), rossz közérzet (dysphoria), anergia, érdeklődés csökkenés, örömtelenség (anhedonia)
- Beszéd: halk, lassú, csökkent összmennyiség
- Gondolkodás: lassú, szegényes, beszűkült, negatív gondolatok (értéktelenség, bűnösség, reménytelenség, kiúttalanság – mikrománia, egoszisztóle), öngyilkossági gondolatok, hangulatvezérelt téveseszmék
- Memória: feledékenység, koncentrációs zavar, figyelemzavar
- Testi tünet: anorexia, inszomnia, szex-libidó, fájdalom

Szindrómák: Mánia (hipománia)

- **Megjelenés:** felgyorsult pszichomotorium, izgatott, beszédes, élénk mimika, gesztusok
- **Hangulat – közérzet:** emelkedett hangulat (hyperthymia), emelkedett közérzet (euphoria), extázis irritábilis, alacsony frusztrációs tolerancia, hiperaktivitás
- **Beszéd:** logorrhoea, logofília
- **Gondolkodás:** felgyorsult asszociációk, gondolatrohanás, szekunder inkoherencia, grandiózus, megalomán tartalmak, kibővült én-tudat, önértékelés (egodiasztóle)
- **Kritikai készség:** csökkent belátás, kritikátlan, impulzív, agresszív viselkedés
- **Testi tünetek:** étvágy, inszomnia, szex

Osztályozás

- hosszmetszeti lefolyás
- etiológia
- súlyosság
 - enyhe
 - közepes
 - súlyos, pszichotikus tünet nélkül
 - súlyos, pszichotikus tünetekkel

Klasszifikáció - epidemiológia

- Depresszió élethossz-prevalencia
 - Major depresszív zavar 10-25% nő, 5-12% ffi
 - Disztímiás zavar 6%
- Bipoláris affektív zavarok
 - Bipoláris I. 0.4-1.6%
 - Bipoláris II. 0.5%
 - Ciklotímia 0.4-1.0%

Etiológia

- Primer depresszió (pl. „endogén”)
 - major depresszió – rekurrens depresszió
 - disztímiás zavar (neurotikus depresszió?)
 - bipoláris zavar
 - ciklotímia
- Szekunder depresszió
- Egyéb mentális zavarok depressziós tünetekkel

Etiológia – primer depresszió

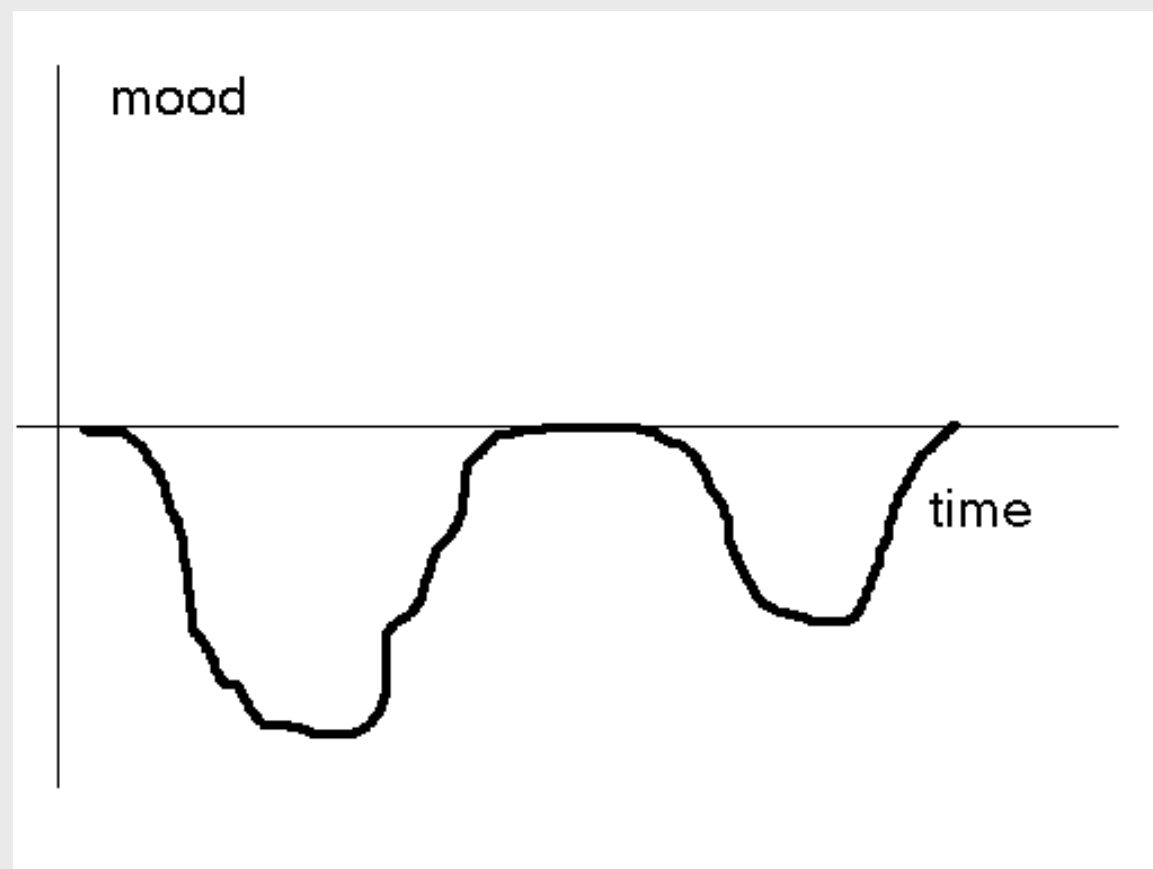
- Biológiai tényezők
 - Biogén aminok (noradrenalin, szertotonin, dopamin stb.)
 - Neuroendokrin szabályozás (hipotalamusz- hipofízis- mellékvese tengely, pajzsmirigy stb.)
 - neuroimmun szabályozás, morfológia (képalkotó), neuroanatómia stb.
- Genetikai tényezők
- Pszichoszociális faktorok (életesemények, stressz, személyiség jellemzők, pszichodinamikai faktorok)

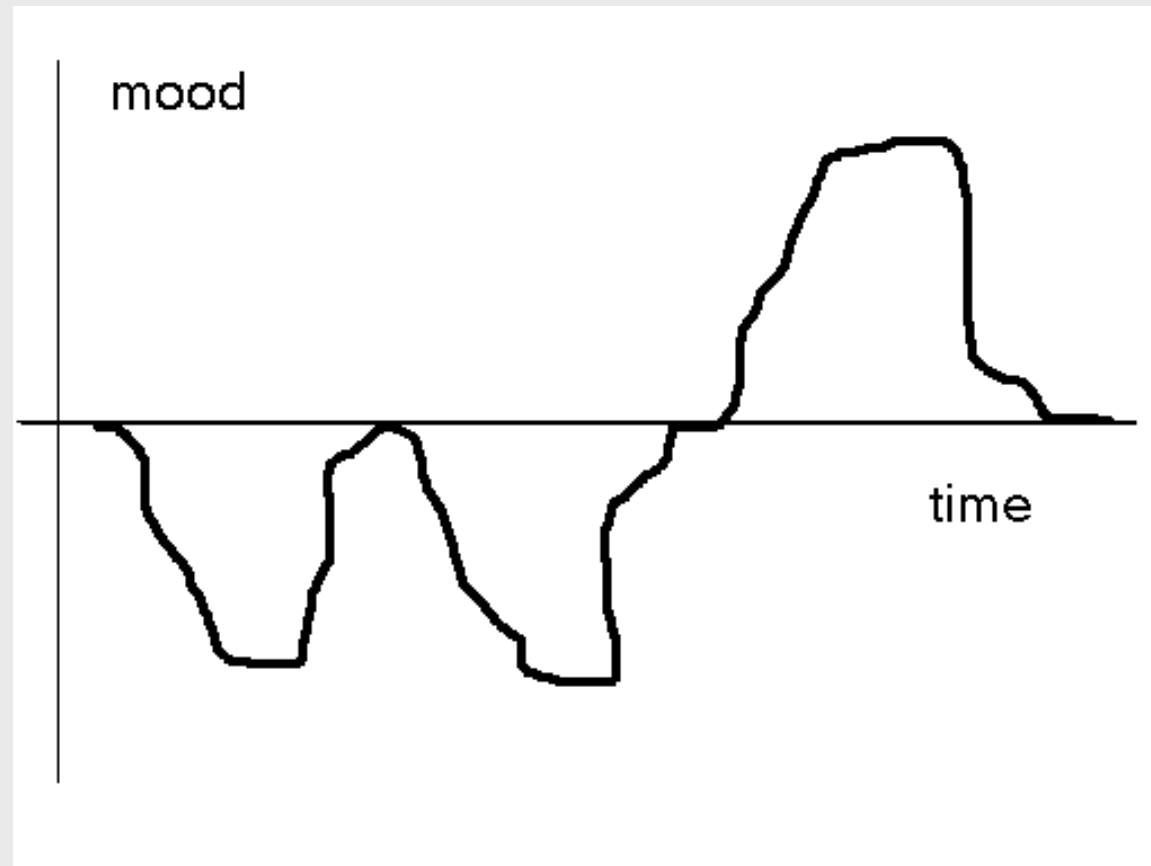
Etiológia – szekunder depressziók

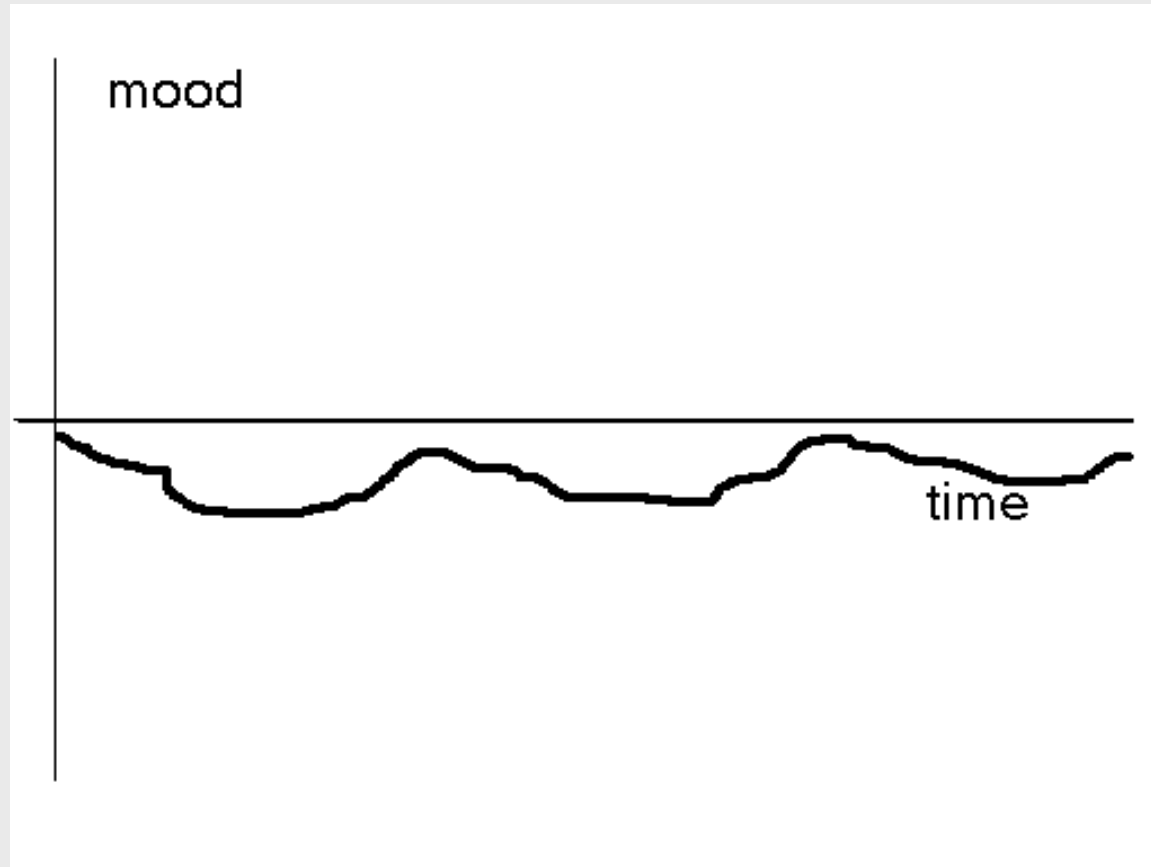
- Organikus – szomatikus eredet
 - Neurológiai ok (tumor, trauma, neurodegeneratív betegség, cerebrovaszkuláris ok, gyulladás, szklerózis multiplex stb.)
 - Idegrendszeren kívüli vagy szisztémás eredet (tumor, gyulladás, kardiovaszkuláris betegség, metabolikus, endokrin zavar stb.)
- Kémiai szer okozta hangulatzavarok
 - Gyógyszeres eredet (antihipertenzívumok, szteroidok, analgetikumok, anxiolitikumok stb.)
 - Egyéb pszichotróp anyag intoxikáció vagy megvonás (alkohol, nyugtatók, kokain, amfetamin stb.)

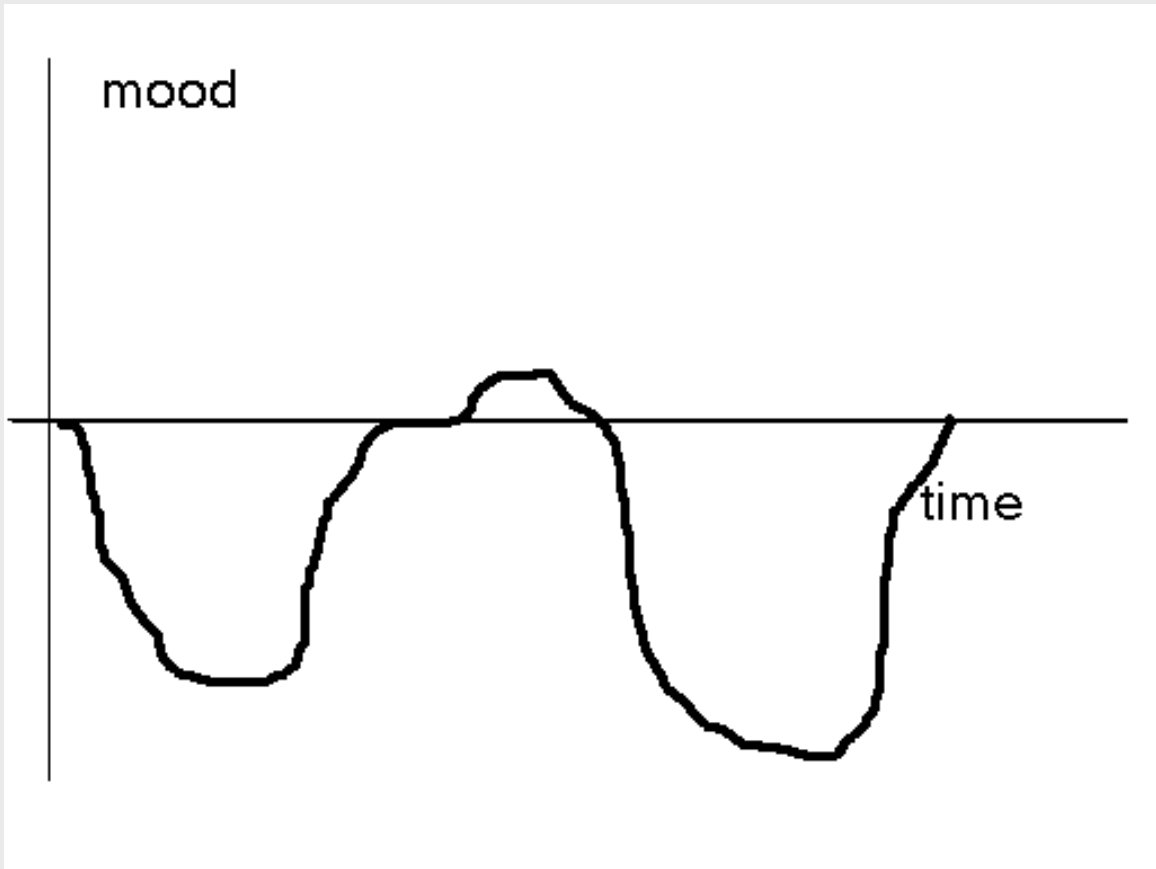
Egyéb mentális zavarok depressziós tünetekkel

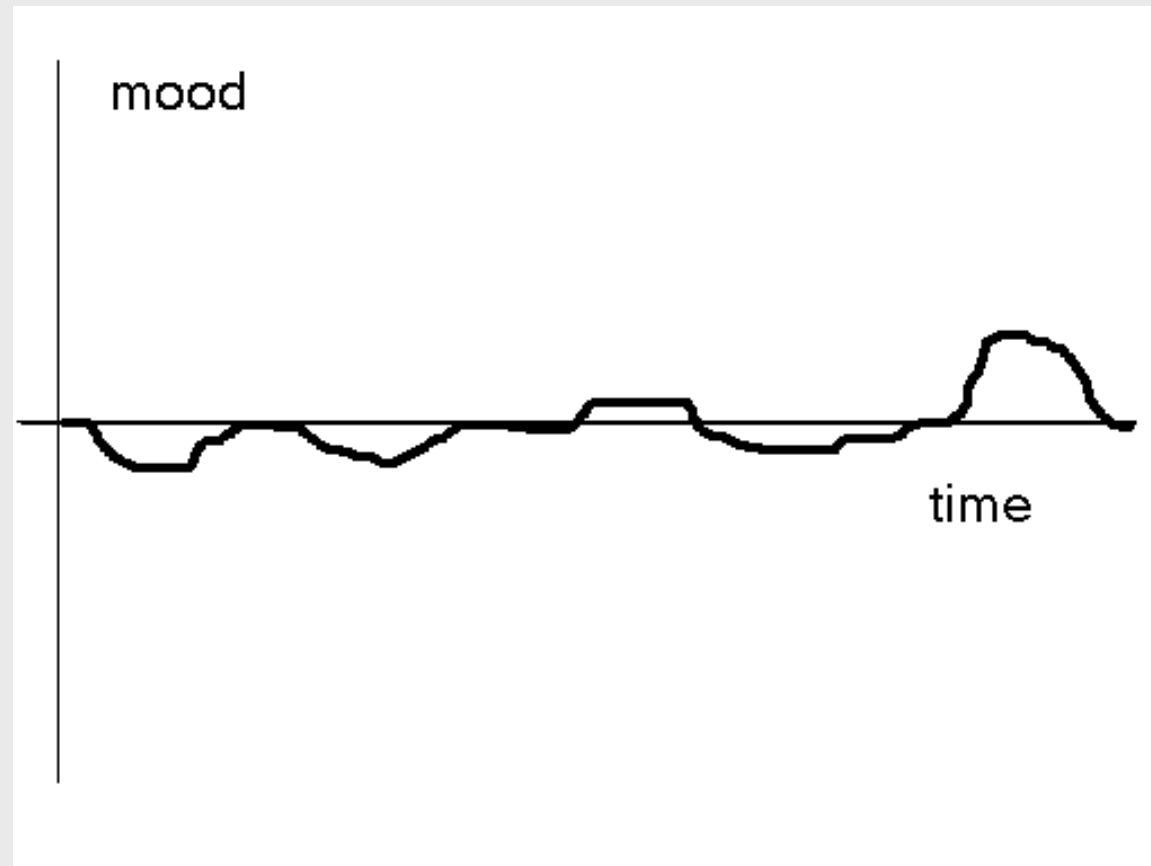
- Szorongásos zavarok (generalizált szorongás, kevert szorongásos-depressziós tünetűggyes, pánik zavar stb.)
- Evészavarok
- Szkizofrénia – szkizoaffektív zavar
- Szomatiform zavarok (szomatizációs zavar)
- Alkohol abusus
- Alkalmazkodási zavar

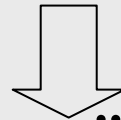

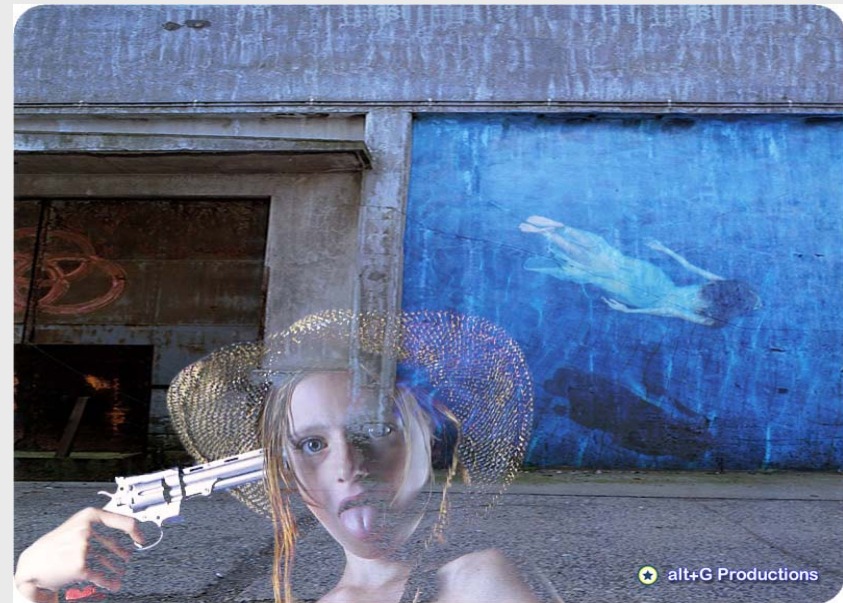
Szövődmények

- Rökkantság
- Alkohol, nyugtató, drog abúzus

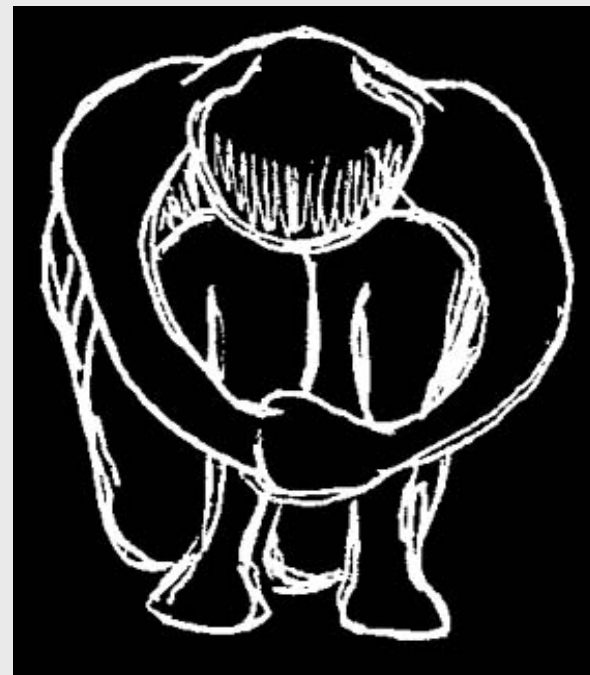
FÜGGŐSÉG

- Öngyilkosság (15%)

Terápia

- Farmakoterápia
- Pszichoterápia
 - kognitív-viselkedéstrápia
 - személyközpontú terápia
 - analitikus terápia
 - családterápia
- Kombináció

Farmakoterápia

- **Depresszió**
 - antidepresszívumok (triciklikus, tetraciklikus, SSRI, SNRI, kettős hatású, dopaminerg)
 - anxiolitikumok (pl. BZD)
 - ECT (elektrokonvulzív terápia)
- **Mánia**
 - Antimániás szerek (lítium, valproát, CBZ, BZD, antipszichotikumok)
- **Bipoláris zavar**
 - Hangulatstabilizálók- fázisprofilaktikumok (lítium, valproát, CBZ, egyéb antiepileptikum)

